

Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (šesto vijeće)

16. prosinca 2015.*

„Izvanugovorna odgovornost – Članica lokalnog osoblja upućena u delegaciju Unije u Egiptu – Prestanak ugovora – Propust delegacije da egipatskom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost podnese potvrdu o prestanku službe članice osoblja i kasnije u tom pogledu regulira njezinu situaciju – Zastara – Trajna šteta – Djelomična nedopuštenost – Načelo dobre uprave – Razumni rok – Članak 41. Povelje o temeljnim pravima – Dovoljno ozbiljna povreda pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima – Izvjesna šteta – Uzročna veza“

U predmetu T-138/14,

Randa Chart, sa stalnom adresom u Woluwe-Saint-Lambertu (Belgija), koju zastupaju T. Bontinck i A. Guillerme, odvjetnici,

tužiteljica,

protiv

Europske službe za vanjsko djelovanje (ESVD), koju zastupaju S. Marquardt i M. Silva, u svojstvu agenata,

tuženika,

povodom tužbe za naknadu štete koju je tužiteljica navodno pretrpjela zbog propusta delegacije Europske unije u Kairu (Egipat) da nakon njezine ostavke podnese potvrdu o prestanku njezine službe egipatskom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost i kasnije u tom pogledu regulira njezinu situaciju,

OPĆI SUD (šesto vijeće),

u sastavu: S. Frimodt Nielsen, predsjednik, F. Dehousse i A. M. Collins (izvjestitelj), suci,

tajnik: S. Bukšek Tomac, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 2. srpnja 2015.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: francuski

Presudu

Okolnosti spora

- 1 U svibnju 1990. delegacija Europske komisije u Kairu (Egipat) (u daljnjem tekstu: delegacija) zaposlila je tužiteljicu Randu Chart, koja je imala egipatsko državljanstvo, u svojstvu članice lokalnog osoblja zadužene za provođenje poslova asistentice. Na tužiteljicu se primjenjivao egipatski sustav socijalne sigurnosti.
- 2 Delegacija je poslije postala dio Europske službe za vanjsko djelovanje (ESVD).
- 3 Nakon što je od 20. listopada 2000. koristila dopust za osobne potrebe, tužiteljica je 8. listopada 2001. dala ostavku i preselila se u Belgiju kako bi počela raditi na novom radnom mjestu.
- 4 Na određeni neutvrđeni datum u 2004. tužiteljica je preuzela stan u Kairu, koji je kupila 1998. prije završetka gradnje.
- 5 Tužiteljica je 3. veljače 2005. svojoj bivšoj kolegici iz delegacije poslala poruku elektroničke pošte, koja glasi kako slijedi:

„Nakon uzbudljivog europskog iskustva razmišljam o tome da se vratim kući! Nedavno sam obavila nekoliko razgovora sa stranim poduzećima/institucijama u Egiptu i dobila sam ponudu za posao od UNDP-a. Iznenadena sam što nisam našla potvrdu delegacije o prestanku službe (posljednjeg poslodavca).

Taj je dokument trebao biti dio mojeg spisa u delegaciji. Možete li mi elektroničkom poštom poslati ‚brzi‘ sken [tog dokumenta], a zatim izvornik dokumenta na moju adresu u Bruxellesu? [...]“

- 6 Prema objašnjenjima koja je tužiteljica navela u svojim pismenima, a koja ESVD nije osporio, obrazac naveden u poruci elektroničke pošte citiranoj u točki 5. ove presude jest takozvana potvrda „estemara 6“, koju poslodavac u roku od sedam dana od završetka ugovora o radu zaposlenika mora izdati u tri primjerka, odnosno mora pripremiti izvornik namijenjen egipatskom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost, jedan primjerak namijenjen zaposleniku te jedan primjerak namijenjen poslodavcu, i dostaviti ga egipatskom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost. Taj je obrazac potreban kako bi se mogao zatvoriti spis socijalne sigurnosti kojim se taj zaposlenik povezuje s tim poslodavcem te otvoriti novi spis s novim poslodavcem te kako bi zaposlenik mogao ostvariti svoje pravo na mirovinu, nakon završetka karijere.
- 7 Tužiteljica je 1. travnja 2005. primila poruku elektroničke pošte od egipatskog poduzeća koje joj je ponudilo radno mjesto, u kojoj je navedeno da „još uvijek mora dostaviti administrativni dokument kako bi mogli zaključiti postupak zapošljavanja“. Autor poruke elektroničke pošte naglasio je da se nada kako će tužiteljica moći što prije dostaviti taj dokument i potpisati ugovor o radu.
- 8 Budući da nije dobila odgovor na poruku elektroničke pošte od 3. veljače 2005., tužiteljica je 11. kolovoza 2005. poslala poruku elektroničke pošte kojom je od delegacije ponovno zatražila da joj dostavi obrazac „estemara 6“ na njezino ime. Među ostalim, navela je da je uspješno prošla razgovor za posao u Kairu i da ne želi „izgubiti“ dobivenu ponudu zbog činjenice da nije dostavila navedeni obrazac, kao što je bio slučaj s UNDP-om.
- 9 Dopisom od 13. rujna 2005. koji joj je poslao potencijalni poslodavac u Egiptu tužiteljica je doznala da je delegacija propustila dostaviti obrazac „estemara 6“ egipatskom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost, zbog čega se i dalje vodila kao zaposlenica delegacije. Taj je poslodavac objasnio da će, ako ne dobije taj obrazac u roku od tjedan dana, biti prisiljen poništiti postupak zapošljavanja tužiteljice.

- 10 Dana 10. siječnja 2006. još je jedno egipatsko društvo ponudilo posao tužiteljici, uz napomenu da može početi raditi odmah po zaključenju postupka zapošljavanja.
- 11 Tužiteljica je 14. ožujka i 12. rujna 2006. ponovno zatražila od delegacije da joj dostavi obrazac „estemara 6“ na njezino ime.
- 12 Dana 6. ožujka 2007. još je jedno društvo sa sjedištem u Egiptu tužiteljici poslalo dopis kojim ju je obavijestilo da joj želi ponuditi radno mjesto osobne asistentice glavnog direktora, ali da to ne mogu učiniti jer nije dostavila obrazac „estemara 6“ izdan na njezino ime.
- 13 Tužiteljica je 7. ožujka i 3. prosinca 2007. te 20. veljače 2008. još jedanput zatražila od delegacije da joj dostavi obrazac „estemara 6“ na njezino ime.
- 14 Tužiteljica je u kolovozu 2008. dobila belgijsko državljanstvo.
- 15 Tužiteljica je 5. veljače 2009. poslala delegaciji poruku elektroničke pošte u kojoj je navela da je 2007. odlučila „prekinuti svoje egipatsko socijalno osiguranje“ te da je tom prilikom od egipatskog tijela nadležnog za socijalnu sigurnost doznala da je njezin spis i dalje otvoren jer delegacija nije dostavila obrazac „estemara 6“. Također je navela da se u studenome 2007. obratila delegaciji, koja joj je potvrdila da taj obrazac nije bio uključen u njezin osobni spis. Naposljetku je ponovno pozvala delegaciju da poduzme potrebne mjere kako bi se njezin spis socijalne sigurnosti mogao zatvoriti.
- 16 Delegacija je taj isti dan odgovorila tužiteljici da daje sve od sebe da riješi problem, ali da joj treba još malo vremena.
- 17 Tužiteljica je porukom elektroničke pošte od 21. ožujka 2009. zatražila od delegacije da je obavijesti o razvoju situacije. Budući da nije dobila odgovor na tu poruku, 20. travnja 2009. poslala je delegaciji novu poruku elektroničke pošte.
- 18 Delegacija je porukom elektroničke pošte od 23. travnja 2009. obavijestila tužiteljicu da i dalje nastoji pronaći rješenje za njezin problem te da će joj se javiti kad bude imala više informacija.
- 19 S obzirom na to da nije primila nikakve vijesti od delegacije, tužiteljica je 30. rujna 2009. od delegacije ponovno zatražila da je obavijesti o razvoju situacije. Taj je zahtjev ponovila u poruci elektroničke pošte od 27. listopada 2009., na koju također nije dobila odgovor.
- 20 Tužiteljica je 15. veljače 2010. poslala dopis voditelju jedinice K5 „Lokalno osoblje“ Glavne uprave Komisije „Vanjski poslovi“ (u daljnjem tekstu: GU Relex), u kojemu ga je podsjetila na činjenice iznesene u njezinoj poruci elektroničke pošte od 5. veljače 2009. (vidjeti točku 15. ove presude) i u kojemu se pozvala na naknadnu razmjenu poruka elektroničke pošte s delegacijom, žaleći se na pasivnost i manjak transparentnosti i komunikacije delegacije.
- 21 Dopisom od 4. ožujka 2010. voditelj jedinice K5 izrazio je tužiteljici žaljenje zbog činjenice da delegacija nije odgovorila na njezine zahtjeve i naveo da mu je potrebno još malo vremena da prikupi sve potrebne informacije od delegacije.
- 22 Dopisom od 18. ožujka 2010. delegacija je od egipatskih tijela nadležnih za imigraciju i izdavanje putovnica zatražila da joj na ime tužiteljice dostave „movement certificate“ (potvrdu o kretanju) iz koje je vidljivo da je tužiteljica tijekom 2001. napustila državno područje Egipta te koja je namijenjena egipatskom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost.
- 23 Dopisom od 25. ožujka 2010. navedena su tijela odgovorila delegaciji da taj dokument mogu izdati samo pravosudnim tijelima ili zainteresiranoj osobi, i to samo na njezin zahtjev.

- 24 Porukom elektroničke pošte od 26. ožujka 2010. dužnosnica jedinice K5 „Lokalno osoblje“ GU-a Relex obavijestila je tužiteljicu, među ostalim, o tome da se nakon stupanja u kontakt s delegacijom ispostavilo da egipatska tijela nadležna za imigraciju i izdavanje putovnica moraju izdati „movement certificate“ kojim se potvrđuje da je tužiteljica 2001. napustila egipatsko državno područje te da je delegacija već poduzela sve potrebne korake u tom smislu.
- 25 U svibnju 2010. tužiteljin suprug susreo se u Kairu s voditeljem delegacije, koji mu je objasnio da je za zatvaranje spisa socijalne sigurnosti njegove supruge potrebno da ona od egipatskih tijela nadležnih za imigraciju i izdavanje putovnica zatraži „movement certificate“.
- 26 Porukom elektroničke pošte od 14. lipnja 2010. tužiteljica je obavijestila delegaciju da su joj pravnik i „upravni savjetnik“ savjetovali da ne podnosi zahtjev za izdavanje „movement certificatea“. Navela je da dijeli njihovo mišljenje da je dužnost delegacije da pronađe rješenje za problem te da bi joj podnošenje tog zahtjeva moglo nanijeti ozbiljnu štetu jer tu vrstu dokumenta također traže osobe osumnjičene za zločine, među ostalim u svrhu pružanja alibija.
- 27 Tužiteljica je 13. listopada 2010. poslala delegaciji poruku elektroničke pošte kako bi doznala koje je mjere delegacija poduzela kako bi zatvorila njezin spis socijalne sigurnosti. U toj je poruci ponovila da smatra da je rješenje koje je ponudila delegacija, odnosno dobivanje „movement certificatea“, neprimjereno i neprihvatljivo. Pozvala je delegaciju da joj dostavi „jasan i konkretan odgovor“ do sredine studenoga 2010.
- 28 Nakon susreta predstavnika delegacije i odgovorne osobe egipatskog tijela nadležnog za socijalnu sigurnost, to je tijelo 17. listopada 2010. od egipatskih tijela nadležnih za imigraciju i izdavanje putovnica zatražilo da mu dostave „movement certificate“ za tužiteljicu. Na taj zahtjev nije odgovoreno.
- 29 Dana 8. ožujka 2011. tužiteljin egipatski savjetnik poslao je voditelju delegacije dopis u kojemu, među ostalim, zahtijeva da mu u roku od mjesec dana dostavi financijsku ponudu u svrhu mirnog rješavanja spora oko spisa socijalne sigurnosti njegove klijentice.
- 30 Dopisom od 7. travnja 2011. voditelj delegacije obavijestio je tužiteljina egipatskog savjetnika da se predmet i dalje razmatra te da će mu odgovoriti na zahtjev najkasnije do 18. travnja 2011.
- 31 Tužiteljin egipatski pravni savjetnik ponovno je pisao voditelju delegacije 17. svibnja 2011. kako bi mu se požalio da nije dobio odgovor na zahtjev i opomenuo ga da taj odgovor očekuje do 3. lipnja 2011.
- 32 Dopisom od 19. svibnja 2011. voditelj delegacije obavijestio je tužiteljina egipatskog pravnog savjetnika da delegacija ne može prihvatiti da joj je određen rok za odgovor na zahtjev te da se predmet i dalje razmatra.
- 33 Tužiteljica je 13. lipnja 2011. podnijela pritužbu protiv ESVD-a Europskom ombudsmanu te u njoj dovela u pitanje način na koji je delegacija postupala u pogledu problema njezina spisa u okviru egipatskog sustava socijalne sigurnosti.
- 34 Tužiteljica je u studenome 2011. egipatskom tijelu za socijalnu sigurnost dostavila obrazac „estemara 6“, koji joj je delegacija napokon dostavila u listopadu 2011. Međutim, tijelo nadležno za socijalnu sigurnost odbilo je taj obrazac zbog toga što je bio antidatiran, s datumom iz listopada 2001.
- 35 Europski ombudsman donio je 8. ožujka 2013. odluku o pritužbi koju je podnijela tužiteljica. Smatra da je delegacija odgovorna za to što obrazac „estemara 6“ nije dostavljen u utvrđenim rokovima te da je šteta koju je tužiteljica pretrpjela prije svibnja 2010. i koja je povezana s nepravilnostima njezina statusa u pogledu socijalne sigurnosti posljedica činjenice da taj obrazac nije dostavljen te uzastopnih

propusta delegacije od 2001. nadalje da regulira njezinu situaciju. Međutim, smatra da se šteta koju je tužiteljica pretrpjela nakon svibnja 2010. može pripisati samo tužiteljici, koja je odbila zatražiti „movement certificate“ od nadležnih egipatskih tijela.

- 36 Iz te odluke također proizlazi da je Europski ombudsman dostavio ESVD-u prijedlog sporazumnog rješenja, u kojemu je, među ostalim, navedeno da je potrebno poduzeti potrebne mjere za zatvaranje tužiteljčina spisa socijalne sigurnosti nakon što tužiteljica dostavi „movement certificate“, uplatiti nepodmirene iznose doprinosa za socijalnu sigurnost tužiteljice, uključujući novčane kazne ako su izrečene, te pažljivo proučiti sve potkrijepljene zahtjeve za naknadu štete koju je tužiteljica navodno pretrpjela prije svibnja 2010.
- 37 Nakon što je utvrdio da je ESVD pokrenuo postupke u svrhu ispunjavanja prvih dvaju dijelova prijedloga sporazumnog rješenja, Europski ombudsman zatvorio je predmet u pogledu tih aspekata pritužbe. Kad je riječ o šteti koju je tužiteljica navodno pretrpjela prije svibnja 2010., Europski ombudsman istaknuo je da tužiteljica nije dostavila dokaze o postojanju te štete te je stoga zatvorio taj aspekt pritužbe zaključivši da ga nije potrebno dalje istraživati.
- 38 Tužiteljčin suprug poslao je 10. srpnja 2013. poruku elektroničke pošte ESVD-u, u kojoj je istaknuo da je tužiteljica nedavno ishodila „movement certificate“ te je od ESVD-a zatražio da organizira sastanak u svrhu „konačnog zatvaranja spisa“. ESVD je u odgovoru poslanom 16. srpnja 2013. pozvao tužiteljicu da dostavi potvrdu delegaciji. Tužiteljčin suprug isti je dan ESVD-u poslao poruku elektroničke pošte u kojoj je naglasio da tužiteljica podnošenje „movement certificatea“ uvjetuje održavanjem sastanka na kojemu bi se također riješilo pitanje naknade štete koju je pretrpjela. Među ostalim, ESVD je u poruci elektroničke pošte od 17. rujna 2013. upozorio tužiteljicu na činjenicu da je Europski ombudsman u svojoj odluci od 8. ožujka 2013. istaknuo da tužiteljica nije dostavila dokaze o navodno pretrpljenoj šteti te da je zatvorio taj dio pritužbe. ESVD je dodao da, ako to želi, tužiteljica ima pravo dostaviti mu te dokazne elemente.
- 39 Tužiteljica je dopisom od 30. listopada 2013. ESVD-u podnijela zahtjev za naknadu imovinske i neimovinske štete pretrpljene zbog navodno nezakonitog postupanja delegacije od listopada 2001., procijenjene na 452 339,18 eura. U tom je dopisu, među ostalim, navela da je spremna dostaviti „movement certificate“ ESVD-u „ako ESVD prizna pogreške počinjene od 2001. do danas, što podrazumijeva izvanugovornu odgovornost Unije [...] te ako nadoknadi iz toga proizašlu štetu“.
- 40 ESVD je dopisom od 8. siječnja 2014. odbio taj zahtjev, pri čemu je istaknuo da je za zahtjev nastupila zastara jer je tužiteljica saznala za činjenicu koja je prouzročila odgovornost 13. rujna 2005. (vidjeti točku 9. ove presude).
- 41 ESVD je, odgovarajući na pitanje postavljeno tijekom rasprave, naveo da je na datum održavanja rasprave tužiteljčin spis socijalne sigurnosti u Egiptu zasigurno i dalje otvoren.

Postupak i zahtjevi stranaka

- 42 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 27. veljače 2014. tužiteljica je pokrenula ovaj postupak.
- 43 Na temelju prijedloga suca izvjestitelja Opći sud (šesto vijeće) odlučio je otvoriti usmeni dio postupka. U okviru mjera organizacije postupka predviđenih člankom 64. Poslovnika Općeg suda od 2. svibnja 1991. pozvao je stranke da dostave pisane odgovore na neka pitanja, što su one učinile u zadanom roku.
- 44 Opći sud saslušao je na raspravi 2. srpnja 2015. izlaganja i odgovore stranaka na pitanja koja im je postavio.

- 45 Tužiteljica od Općeg suda zahtijeva da:
- prizna izvanugovornu odgovornost ESVD-a;
  - primarno, ESVD-u naloži naknadu pretrpljene štete, procijenjene na 509 283,88 eura, podložno povećanju tijekom postupka;
  - podredno, ESVD-u naloži naknadu pretrpljene štete počevši od 30. listopada 2008., procijenjene na 380 063,81 eura, podložno povećanju tijekom postupka;
  - ESVD-u naloži snošenje troškova.
- 46 ESVD od Općeg suda zahtijeva da:
- primarno, odbaci tužbu kao nedopuštenu;
  - podredno, odbije tužbu kao neosnovanu;
  - tužiteljici naloži snošenje troškova.
- 47 Osim toga, tužiteljica od Općeg suda zahtijeva da u okviru mjera organizacije postupka naloži ESVD-u da dostavi dokumente kojima dokazuje korake koje su poduzeli delegacija i ESVD u svrhu rješavanja predmetnog spora.

Pravo

Uvodna očitovanja

- 48 Na temelju članka 340. drugog stavka UFEU-a u području izvanugovorne odgovornosti, u skladu s općim načelima koja su zajednička pravima država članica, Unija je dužna naknaditi svaku štetu koju njezine institucije ili službenici prouzroče pri obavljanju svojih dužnosti.
- 49 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, da bi postojala izvanugovorna odgovornost Unije, u smislu prethodno navedene odredbe, zbog nezakonitog postupanja njezinih institucija ili tijela, mora se kumulativno ispuniti nekoliko uvjeta, tj. postupanje institucija ili tijela Unije mora biti nezakonito, mora se pretrpjeti stvarna šteta i mora postojati uzročna veza između navedenog postupanja i štete na koju se poziva (presude od 29. rujna 1982., *Oleifici Mediterranei/EEZ*, 26/81, Zb., EU:C:1982:318, t. 16. te od 14. prosinca 2005., *Beamglow/Parlament i dr.*, T-383/00, Zb., EU:T:2005:453, t. 95.).
- 50 Ta su tri uvjeta kumulativna. Dakle, nepostojanje jednog od njih dovoljno je za odbijanje tužbe za naknadu štete (vidjeti u tom smislu presude od 15. rujna 1994., *KYDEP/Vijeće i Komisija*, C-146/91, Zb., EU:C:1994:329, t. 81. te od 20. veljače 2002., *Förde-Reederei/Vijeće i Komisija*, T-170/00, Zb., EU:T:2002:34, t. 37.).
- 51 Što se tiče uvjeta koji se odnosi na nezakonito postupanje koje se zamjera predmetnoj instituciji ili tijelu Unije, sudska praksa nalaže utvrđivanje dovoljno ozbiljne povrede pravnog pravila kojemu je svrha dodjeljivanje prava pojedincima (presuda od 4. srpnja 2000., *Bergaderm i Goupil/Komisija*, C-352/98 P, Zb., EU:C:2000:361, t. 42.). Odlučujući uvjet za utvrđivanje dovoljno ozbiljne povrede jest činjenica da su predmetna institucija ili tijelo Unije na očit i težak način prekoračili ograničenja kojima je omeđeno njihovo diskrecijsko pravo. Kada ta institucija ili tijelo ima znatno smanjenu marginu prosudbe ili je uopće nema, obična povreda prava Unije dostatna je za utvrđivanje postojanja dovoljno

ozbiljne povrede (presude od 10. prosinca 2002., Komisija/Camar i Tico, C-312/00 P, Zb., EU:C:2002:736, t. 54. te od 12. srpnja 2001., Comafrika i Dole Fresh Fruit Europe/Komisija, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 i T-225/99, Zb., EU:T:2001:184, t. 134.).

- 52 Što se tiče uvjeta postojanja stvarne štete, odgovornost Unije može postojati samo ako je tužiteljica pretrpjela stvarnu i odredivu štetu (presuda od 16. siječnja 1996., Candiotte/Vijeće, T-108/94, Zb., EU:T:1996:5, t. 54.). Dužnost je tužiteljice da dostavi dokaze iz kojih je vidljivo postojanje i opseg štete (vidjeti presudu od 16. rujna 1997., Blackspur DIY i dr./Vijeće i Komisija, C-362/95 P, Zb., EU:C:1997:401, t. 31. i navedenu sudsku praksu). Uvjet koji se odnosi na postojanje izvjesne štete ispunjen je ako se šteta može predvidjeti s dovoljnom sigurnošću, iako se još ne može precizno brojčano iskazati (presuda od 14. siječnja 1987., Zuckerfabrik Bedburg i dr./Vijeće i Komisija, 281/84, Zb., EU:C:1987:3, t. 14. te rješenje od 14. prosinca 2005., Arizona Chemical i dr./Komisija, T-369/03, Zb., EU:T:2005:458, t. 106.).
- 53 Kad je riječ o uvjetu koji se odnosi na postojanje uzročne veze između navodnog postupanja i štete na koju se poziva, navedena šteta mora dovoljno izravno proizlaziti iz postupanja koje se zamjera, a ono mora predstavljati odlučujući uzrok štete, dok kad je riječ o nezakonitoj situaciji, obveza popravljivanja svake njezine štetne posljedice, čak i one udaljene, ne postoji (presuda od 4. listopada 1979., Dumortier i dr./Vijeće, 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 i 45/79, Zb., EU:C:1979:223, t. 21.; također vidjeti presudu od 10. svibnja 2006., Galileo International Technology i dr./Komisija, T-279/03, Zb., EU:T:2006:121, t. 130. i navedenu sudsku praksu). Dužnost je tužiteljice da dokaže postojanje uzročne veze između navodno nezakonitog ponašanja i štete na koju se poziva (vidjeti presudu od 30. rujna 1998., Coldiretti i dr./Vijeće i Komisija, T-149/96, Zb., EU:T:1998:228, t. 101. i navedenu sudsku praksu).
- 54 Nadalje, u članku 46. prvom stavku Statuta Suda Europske unije, koji se primjenjuje na postupak pred Općim sudom, u skladu s člankom 53. prvim stavkom tog statuta utvrđeno je sljedeće:
- „Postupci protiv Unije u predmetima koji proizlaze iz izvanugovorne odgovornosti ne mogu se pokrenuti nakon proteka roka od pet godina od nastanka događaja koji je povod pokretanju postupka. Rok zastare prekida se pokretanjem postupka pred Sudom ili ako je prije pokretanja tog postupka oštećena strana podnijela zahtjev nadležnoj instituciji Unije. U potonjem slučaju postupak se mora pokrenuti u roku od dva mjeseca predviđenom u članku 263. Ugovora o funkcioniranju Europske unije; kada je to prikladno, primjenjuju se odredbe članka 265. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.“
- 55 Svrha zastare jest usklađivanje zaštite prava oštećenika i načela pravne sigurnosti. Rok zastare utvrđen je, među ostalim, s obzirom na vrijeme potrebno da navodno oštećena strana prikupi potrebne informacije za moguću tužbu te kako bi se provjerilo jesu li činjenice na koje se može pozivati takve da idu u prilog toj tužbi (vidjeti rješenje od 14. rujna 2005., Ehcon/Komisija, T-140/04, Zb., EU:T:2005:321, t. 57. i navedenu sudsku praksu).
- 56 Rok zastare počinje teći kada su ispunjeni svi uvjeti o kojima ovisi obveza popravljivanja štete i posebice kada je šteta koju je potrebno popraviti konkretizirana (presuda od 17. srpnja 2008., Komisija/Cantina sociale di Dolianova i dr., C-51/05 P, Zb., EU:C:2008:409, t. 54.). Što se tiče spora proizašlog iz pojedinačnih akata, rok zastare počinje teći nakon što ti akti počnu proizvoditi štetne učinke za osobe na koje se odnose (presuda od 19. travnja 2007., Holcim (Deutschland)/Komisija, C-282/05 P, Zb., EU:C:2007:226, t. 29. i 30. te rješenje od 1. travnja 2009., Perry/Komisija, T-280/08, EU:T:2009:98, t. 36.).
- 57 Ako je oštećena osoba za činjenicu koja je prouzročila štetu mogla saznati tek kasnije, za nju rok može početi teći tek nakon tog saznanja (vidjeti presudu od 13. prosinca 2006., É. R. i dr./Vijeće i Komisija, T-138/03, Zb., EU:T:2006:390, t. 49. i navedenu sudsku praksu).

58 U slučaju trajne štete primjenjuje se rok zastare iz članka 46. Statuta Suda, upućivanjem na datum događaja kojim je prekinut rok zastare, na razdoblje koje prethodi tom datumu više od pet godina te ne utječe na prava koja su nastupila tijekom kasnijih razdoblja (rješenja od 14. prosinca 2005., Arizona Chemical i dr./Komisija, T-369/03, Zb., EU:T:2005:458, t. 116. te od 10. travnja 2008., 2K-Teint i dr./Komisija i BEL, T-336/06, EU:T:2008:104, t. 106.).

Dopuštenost

59 Iako ESVD nije formalno istaknuo prigovor nedopuštenosti u skladu s člankom 114. Poslovnika od 2. svibnja 1991., ističe da je predmetna tužba nedopuštena jer je nastupila zastara na temelju članka 46. Statuta Suda. Tvrdi da je tužiteljica mogla saznati za činjenicu koja je prouzročila navodne štete „već 1. travnja 2005., a u svakom slučaju 6. ožujka 2007.“, odnosno više od pet godina prije podnošenja prethodnog zahtjeva za naknadu štete od 30. listopada 2013. ESVD je tijekom rasprave u odgovoru na pitanje Općeg suda naveo da smatra da su sva tri kumulativna uvjeta koja bi tužiteljici omogućivala da zatraži naknadu navodne štete bila ispunjena najkasnije u veljači 2008.

60 ESVD smatra da se tužiteljica ne može pozivati na argument prema kojemu je navodno nezakonito postupanje trajalo sve dotada i dovodilo do trajne i svakodnevno produljene štete. Ističe da se, prema sudskoj praksi, uvjeti o kojima ovisi obveza popravljivanja štete predviđeni člankom 340. drugim stavkom UFEU-a, a prema tome i pravila o nastupanju zastare koja se primjenjuju na tužbe kojima se nastoji ishoditi naknada te štete, mogu temeljiti isključivo na krajnje objektivnim kriterijima. Tužiteljčina argumentacija temeljila se na „subjektivnom doživljaju“, prema kojem su svi događaji nakon 2001. povezani s njezinim profesionalnim i privatnim životom posljedica prvotnog propusta delegacije da dostavi obrazac „estemara 6“ izdan na njezino ime. ESVD zaključuje da je rok zastare počeo teći u trenutku kada je „činjenica da tužiteljčin spis socijalne sigurnosti nije zatvoren zaista i objektivno uzrokovala štetu jer je tužiteljica bila spriječena prihvatiti ponude potencijalnih poslodavaca“. [neslužbeni prijevod]

61 Tužiteljica odbacuje prigovor nedopuštenosti koji je istaknuo ESVD.

62 Kao prvo, tužiteljica ističe da navodno nezakonito postupanje delegacije nije prestalo u listopadu 2001. te da je zbog tog postupanja od tog datuma trpjela stalnu i rastuću štetu. Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da, u slučaju da šteta ima trajni karakter, rok zastare počinje teći tek na datum „potpune konkretizacije“ te štete. Prema tome, nije ograničena nikakvim rokom zastare.

63 Podredno, tužiteljica ponavlja da je navodna šteta imala trajni karakter i ističe da je 30. listopada 2013. ESVD-u podnijela prethodni zahtjev za naknadu štete, koji je predstavljao događaj kojim je prekinut rok zastare, te tvrdi da se na predmetnu tužbu ne primjenjuje rok zastare u pogledu štete nastale nakon 30. listopada 2008.

64 Tužiteljica delegaciji i ESVD-u ponajprije zamjera, s jedne strane, činjenicu da u roku od sedam dana nakon što je dala ostavku u listopadu 2001. nisu dostavili obrazac „estemara 6“ te, s druge strane, da su naknadno propustili regulirati njezinu situaciju u pogledu egipatskog tijela nadležnog za socijalnu sigurnost i odgovoriti na njezine zahtjeve. U tom kontekstu poziva se na povredu, prvo, načela dobre uprave, drugo, načela razumnog roka i, treće, primjenjivog egipatskog prava.

65 Osim toga, tužiteljica delegaciji i ESVD-u prigovara da su bez njezine suglasnosti te bez slanja prethodne obavijesti o tome pokušali ishoditi „movement certificate“ koji se odnosi na nju. U tom se pogledu poziva na povredu prava na poštovanje privatnog života.

66 Tužiteljica tvrdi da je zbog navodnog nezakonitog postupanja delegacije i ESVD-a pretrpjela imovinsku i neimovinsku štetu.

- 67 Prva imovinska šteta na koju se poziva sastoji se od administrativnih troškova i troškova odvjetnika nastalih u okviru različitih koraka, među ostalim administrativnih, koje je poduzela u Belgiji i Egiptu, procijenjenih na ukupni iznos od 5200 eura. Uzimajući u obzir nemogućnost da se vrati živjeti i raditi u Egipat zbog navodno nezakonitog postupanja delegacije i ESVD-a, u bitnome navodi da se svake godine u Belgiji morala suočiti s „dugim administrativnim maratonom“ kako bi od nadležnih tijela dobila dozvolu za rad i boravak te, naposljetku, belgijsko državljanstvo.
- 68 Druga navodna imovinska šteta na koju se tužiteljica poziva sastoji se od troškova stanovanja nastalih u Belgiji od 1. siječnja 2004. Zahtijeva naknadu iznosa najamnine uplaćenih za najam dvaju stanova u kojima je stanovala od tog datuma do 31. siječnja 2008., troškova povezanih s kupnjom namještaja za drugi od tih stanova kao i kamata povezanih s ugovorom o kreditu za kupnju stana u Belgiji u srpnju 2007., u koji se uselila 1. veljače 2008.
- 69 Treća imovinska šteta na koju se tužiteljica poziva odnosi se na gubitak prilike za ponovni rad u Egiptu od 1. siječnja 2004. te mogućnosti da ondje ostvari bolju i dinamičniju karijeru koja je zanimljivija u financijskom smislu i koja bi joj omogućila bolju budućnost od karijere koju ima u Belgiji.
- 70 Četvrta imovinska šteta na koju se tužiteljica poziva sastoji se od smanjenog iznosa starosne mirovine koju može ostvariti u Belgiji. Tvrdi da zbog navodno nezakonitog postupanja delegacije i ESVD-a neće moći ostvariti najmanji broj godina radnog staža potreban za ostvarivanje prava na egipatsku mirovinu te da su razdoblja uplate doprinosa koje može prikupiti u Belgiji prekratka kako bi imala pravo na punu starosnu mirovinu.
- 71 Peta imovinska šteta na koju se tužiteljica poziva sastoji se od putnih troškova nastalih kad se vraćala u Egipat kako bi se sastala s potencijalnim poslodavcima dok je tražila posao te kako bi posjetila obitelj i prijatelje. Te troškove procjenjuje na 8000 eura na temelju dvaju putovanja godišnje te prosječne cijene povratne avionske karte od 400 eura.
- 72 Što se tiče navodne neimovinske štete, tužiteljica, kao prvo, tvrdi da je zbog navodno nezakonitog postupanja delegacije i ESVD-a pretrpjela stres i tjeskobu, što joj je uzrokovalo probavne smetnje, kožne reakcije i duboku depresiju. Kao drugo, ističe činjenicu da je bila razdvojena od obitelji i prijatelja.
- 73 Tužiteljica tvrdi da su različite imovinske i neimovinske štete navedene u točkama 67. do 72. ove presude izravna posljedica propusta delegacije i ESVD-a da dostave obrazac „estemara 6“ na njezino ime te da naknadno reguliraju njezinu situaciju u tom smislu. Što se tiče navodno nezakonitog postupanja nastalog pokušajima delegacije da bez njezine suglasnosti za nju ishodi „movement certificate“, tužiteljica je u odgovoru na pisano pitanje Općeg suda navela da joj je to postupanje prouzročilo „stres i ozbiljnu napetost, što je pridonijelo neimovinskoj šteti koju trpi od 2004.“.
- 74 Ne dovodeći u pitanje je li postupanje koje se predbacuje delegaciji i ESVD-u takvo da dovodi do izvanugovorne odgovornosti Unije te je li u svakom slučaju ispunjen uvjet koji se odnosi na postojanje izravne uzročne veze, valja utvrditi točan trenutak u kojemu su zaista nastali učinci štetni za tužiteljicu. Da bi se to postiglo, valja redom razmotriti različite imovinske i neimovinske štete za koje tužiteljica zahtijeva naknadu.
- 75 Ponajprije valja utvrditi da se stranke slažu da je delegacija na temelju primjenjivog egipatskog prava od listopada 2001. imala obvezu ispuniti i dostaviti obrazac „estemara 6“ koji se odnosi na tužiteljicu, ali da je to propustila učiniti. Iz spisa proizlazi da je tužiteljica, koja je u to vrijeme boravila u Belgiji, saznala za taj propust tek 13. rujna 2005., i to posve slučajno (vidjeti točku 9. ove presude). Porukama elektroničke pošte od 3. veljače (vidjeti točku 5. ove presude) i 11. kolovoza 2005. (vidjeti točku 8. ove presude) zatražila je od delegacije da joj pošalje njezin primjerak obrasca u Belgiju. Međutim, tada je u dobroj vjeri smatrala da taj primjerak čini dio njezina osobnog spisa u delegaciji; nije znala da

delegacija nije niti izdala taj obrazac. Prema tome, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 57. ove presude, valja smatrati da rok zastare u svakom slučaju nije mogao početi teći prije 13. rujna 2005., posebice ne od listopada 2001.

- 76 Valja utvrditi da su sve imovinske i neimovinske štete na koje se tužiteljica poziva uzrokovane istom okolnošću, a to je činjenica da, s obzirom na to da je delegacija propustila dostaviti obrazac „estemara 6“ na njezino ime, tužiteljica nije mogla naći novi posao u Egiptu i ponovno se nastaniti u toj zemlji.
- 77 Tužiteljica tvrdi da je to dovelo do sljedećega:
- morala je obnoviti belgijsku radnu dozvolu i boravišnu dozvolu prije nego što je mogla zatražiti belgijsko državljanstvo i imati pristup uslugama belgijskog odvjetnika i egipatskog odvjetnika (prva navodna imovinska šteta);
  - morala je nastaviti snositi troškove stanovanja u Belgiji (druga navodna imovinska šteta);
  - nije mogla razviti profesionalnu karijeru u Egiptu (treća navodna imovinska šteta);
  - nije mogla ostvariti prava na egipatsku mirovinu niti očekivati punu starosnu mirovinu u Belgiji (četvrta navodna imovinska šteta);
  - dvaput godišnje morala je snositi troškove putovanja, među ostalim kako bi posjetila obitelj i prijatelje u Egiptu (peta navodna imovinska šteta);
  - trpjela je stres i tjeskobu i patila je zbog odvojenosti od obitelji i prijatelja.
- 78 Tužiteljica na nekoliko mjesta u svojim pismenima tvrdi da navodna šteta ima trajni karakter od listopada 2001. jer otada nije dostavljen obrazac „estemara 6“ na njezino ime. Međutim, iz njezina detaljnog opisa te štete proizlazi da je nastala 1. siječnja 2004.
- 79 U tom smislu ponajprije valja napomenuti da je iz dijelova spisa vidljivo da je tužiteljica tek početkom 2005. počela obavljati razgovore u svrhu traženja novog radnog mjesta u Egiptu i da je tada prvi put izgubila priliku za zapošljavanje u toj zemlji zbog nepostojanja obrasca „estemara 6“ na njezino ime u njezinu spisu socijalne sigurnosti (vidjeti točke 5. i 8. ove presude). Dakle, tužiteljica može zahtijevati naknadu za štetu nastalu tek od 1. siječnja 2004.
- 80 Nadalje, ne ulazeći u ovaj fazi u pitanje treba li nadoknaditi štetu na koju se tužiteljica poziva, valja utvrditi da samo određeni dijelovi te štete mogu imati trajnu narav.
- 81 U tom smislu valja istaknuti da iz sudske prakse proizlazi da se trajnima trebaju smatrati štete koje se ponavljaju tijekom uzastopnih razdoblja te koje se povećavaju sukladno s proteklom vremenom (vidjeti u tom smislu rješenje od 4. rujna 2009., Inalca i Cremonini/Komisija, T-174/06, EU:T:2009:306, t. 57.).
- 82 Tom definicijom nije obuhvaćena imovinska šteta koju čine administrativni troškovi i troškovi odvjetnika koje je tužiteljica snosila u Belgiji u svrhu obnavljanja boravišne i radne dozvole kao i u svrhu dobivanja belgijskog državljanstva. Naime, iako su se ponovili nekoliko puta između 2005. i kolovoza 2008., ti su troškovi trenutačni jer su nastali na datum pokretanja svakog predmetnog administrativnog postupka, a njihovi se iznosi nisu povećavali razmjerno proteklom vremenu.
- 83 Stoga je taj dio prve navodne materijalne štete za tužiteljicu posljednji put nastao u kolovozu 2008., odnosno više od pet godina prije njezina prethodnog zahtjeva za naknadu štete od 30. listopada 2013. te pokretanja predmetne tužbe za naknadu štete. Stoga valja zaključiti da je u smislu tog dijela za ovu tužbu nastupio rok zastare.

- 84 Što se tiče troškova odvjetnika koje je tužiteljica navodno snosila u Egiptu, a koji također proizlaze iz prve imovinske štete na koju se poziva te koji su također trenutačne naravi, dovoljno je ustanoviti da tužiteljica ne navodi datume njihova nastanka. Osim toga, nije dostavila nijedan dokaz kojim bi se moglo dokazati njihovo postojanje i opseg.
- 85 Iz navedenoga proizlazi da u cijelosti valja odbiti zahtjev za naknadu prve navodne imovinske štete.
- 86 Šteta koju čine troškovi putovanja koje je tužiteljica navodno snosila kako bi se vratila u Egipat također nije trajne naravi. Naime, ti troškovi po svojoj naravi nastaju na datum svakog predmetnog putovanja i ne povećavaju se razmjerno proteklom vremenu.
- 87 U ovom slučaju tužiteljica nije navela datume nastanka tih troškova putovanja. U najboljem se slučaju može pretpostaviti da se odnose na razdoblje između 2004. i 2013., što dovodi do zaključka da je za ovu tužbu nastupio rok zastare glede troškova koje je tužiteljica snosila prije 2009. Osim toga, tužiteljica u svakom slučaju ni na koji način nije dokazala postojanje i opseg navodnih troškova putovanja.
- 88 Prema tome, valja u cijelosti odbiti zahtjev za naknadu navodne pete štete.
- 89 S druge strane, ostale tri navodne imovinske štete mogu imati trajni karakter.
- 90 U tom smislu valja istaknuti da je iz spisa dovoljno vidljivo da se tužiteljica od početka 2005. željela vratiti u Egipat kako bi ondje živjela i radila, ali da nije mogla naći posao u toj zemlji zbog činjenice da je delegacija opetovano propustila dostaviti obrazac „estemara 6“ na njezino ime te da je zbog toga morala ostati živjeti i raditi u Belgiji. Što se tiče posljednje točke, ponajprije valja naglasiti da se, suprotno tvrdnjama koje je ESVD u nekoliko navrata iznio u svojim pismenima, odluka tužiteljice da boravi u Belgiji počevši od 2005. nije temeljila na njezinom osobnom i slobodnom odabiru, nego, prema riječima tužiteljice, na „blokadi njezine administrativne situacije u Egiptu“. Činjenica da je nekoliko godina poslije odlučila trajno se nastaniti u Belgiji i dobiti belgijsko državljanstvo može se ponajprije objasniti njezinom rezignacijom zbog nedostatka reakcije delegacije na njezine brojne zahtjeve za dostavljanje obrasca „estemara 6“ na njezino ime i njezinom željom da što prije ograniči opseg štete za koju je smatrala da je trpi.
- 91 Prema tome, troškovi stanovanja koje je tužiteljica snosila u Belgiji od početka 2005. u svakom se slučaju mogu smatrati trajnima jer bi tužiteljica, da se mogla vratiti u Egipat kako bi ondje živjela i radila od tog datuma, mogla stanovati u stanu koji je kupila u Kairu (vidjeti točku 4. ove presude).
- 92 Što se tiče tužiteljicine izgubljene prilike da u Egiptu izgradi zanimljiviju i isplativiju karijeru od one koju je imala u Belgiji te navodnih posljedica te izgubljene prilike u pogledu prava na mirovinu, također je riječ o šteti koja, ako postoji, ima trajni i progresivni karakter jer je povezana s nemogućnošću tužiteljice da se od 2005. vrati u Egipat kako bi ondje radila.
- 93 Naposljetku, što se tiče neimovinske štete na koju se tužiteljica poziva, pod pretpostavkom da je dovoljno dokazana, valja pretpostaviti da ta šteta po svojoj naravi nije bila trenutačna, nego se svakodnevno produljivala tijekom razdoblja u kojemu je tužiteljica bila spriječena vratiti se u Egipat kako bi ondje živjela i radila.
- 94 ESVD ne može tvrditi da tužiteljčina argumentacija koja se odnosi na trajni karakter navodne štete počiva na „subjektivnom doživljaju“ tužiteljice, koja tvrdi da su svi događaji nastali nakon 2001. povezani s njezinim profesionalnim i osobnim životom posljedica prvotnog propusta delegacije da dostavi obrazac „estemara 6“. Naime, ta se argumentacija ne temelji na subjektivnoj ocjeni tužiteljice, nego na brojnim objektivnim i konkretnim elementima prisutnima u spisu, iz kojega, među ostalim, proizlazi da je tužiteljica od početka 2005. imala ozbiljnu namjeru vratiti se kako bi živjela i radila u svojoj domovini, u kojoj posjeduje stan i u kojoj žive njezina obitelj i prijatelji, ali da je tijekom 2005.,

2006. i 2007. izgubila stvarne mogućnosti zapošljavanja u Egiptu zbog nepostojanja obrasca „estemara 6“ u njezinu spisu socijalne sigurnosti. Iz spisa također proizlazi da se, unatoč brojnim zahtjevima za regulaciju situacije koje je tužiteljica uputila od veljače 2005., delegacija tek pet godina kasnije, ponajprije u vlastitu interesu (vidjeti t. 119. ove presude), udostojila poduzeti prvi konkretan korak u ovom predmetu, odnosno ishoditi „movement certificate“ za tužiteljicu, te da je tužiteljica zbog te nerješive situacije počela patiti od stresa i tjeskobe koji su joj uzrokovali fizičke i psihičke probleme, od kojih su neki bili prisutni i u trenutku pokretanja predmetne tužbe.

- 95 Osim toga, ESVD nije uzeo u obzir precizan prigovor tužiteljice. Tužiteljica delegaciji ne zamjera toliko činjenicu da je propustila dostaviti obrazac „estemara 6“ na njezino ime u listopadu 2001., koliko činjenicu da je namjerno propustila naknadno regulirati njezinu situaciju, unatoč zahtjevima koje je u tu svrhu opetovano podnosila od veljače 2005. Smatra da su, s obzirom na trajanje tog navodno nezakonitog postupanja, štetni učinci nastavili redovito nastajati i rasti.
- 96 Što se tiče zaključaka koji se mogu izvući iz tvrdnje prema kojoj druga, treća i četvrta navodna imovinska šteta te navodna neimovinska šteta imaju trajni karakter, valja istaknuti da glavno stajalište tužiteljice, prema kojemu se na nju u ovom predmetu ne primjenjuje rok zastare zbog činjenice da navodno nezakonito postupanje delegacije i ESVD-a te štetni učinci koji proizlaze iz njega traju do danas, nije u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 58. ove presude. Nadalje, u okviru odgovora na pisano pitanje koje joj je uputio Opći sud te tijekom rasprave tužiteljica je izričito priznala da se njezino glavno stajalište temelji na pogrešnom tumačenju te sudske prakse te je navela da odustaje od tog stajališta, ostajući pri onome koje je iznijela u podrednom zahtjevu.
- 97 U skladu sa stajalištem iz podrednog zahtjeva te uzimajući u obzir činjenicu da je tužiteljica ESVD-u podnijela prethodni zahtjev za naknadu štete 30. listopada 2013., valja zaključiti da je predmetna tužba prihvatljiva jer se njome želi ostvariti naknada druge, treće i četvrte navodne imovinske štete te navodne neimovinske štete jer su te različite štete trajale i nakon 30. listopada 2008. U preostalom se dijelu tužba odbija.

Meritum

Navodno nezakonito postupanje

- 98 Prvo, tužiteljica delegaciji i ESVD-u u bitnome zamjera činjenicu da nisu dostavili obrazac „estemara 6“ na njezino ime u roku od sedam dana nakon što je dala ostavku, u listopadu 2001., te da su poslije, unatoč njezinim opetovanim zahtjevima, propustili regulirati njezinu situaciju u pogledu egipatskog tijela nadležnog za socijalnu sigurnost. Drugo, tužiteljica delegaciji i ESVD-u prigovara da su bez njezine suglasnosti te bez slanja prethodne obavijesti o tome pokušali ishoditi „movement certificate“ koji se odnosi na nju.
- Propust u smislu dostavljanja obrasca „estemara 6“ na ime tužiteljice i naknadne regulacije njezine situacije
- 99 Što se tiče prvog navodno nezakonitog postupanja, tužiteljica se poziva na povredu, prvo, načela dobre uprave, drugo, načela razumnog roka i, treće, primjenjivog egipatskog prava.
- 100 Prvo, što se tiče navodne povrede načela dobre uprave, tužiteljica ističe da delegacija i ESVD ni u jednom trenutku nisu pristupili njezinoj situaciji na nepristran i pravičan način, čime su povrijedili članak 41. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Tvrdi da nekoliko godina nije dobila nikakav konkretan odgovor delegacije na svoje brojne zahtjeve te da je delegacija namjerno i nepravedno zanemarivala njezin slučaj. Također tvrdi da ESVD nije pažljivo proveo odluku Europskog ombudsmana od 8. ožujka 2013.

- 101 ESVD osporava tvrdnju da je bio potpuno neaktivan i da je postupao prema tužiteljici na način koji je bio nepravičan i koji nije pokazivao poštovanje te tvrdi da je nekoliko puta odgovorio na zahtjeve tužiteljice te da je poduzeo korake u svrhu rješavanja predmetnog problema. Također osporava tvrdnju da nije djelovao nakon odluke Europskog ombudsmana od 8. ožujka 2013. i u tom smislu posebno ističe da je u nekoliko navrata od tužiteljice zatražio da mu dostavi „movement certificate“, što je tužiteljica odbila.
- 102 Drugo, tužiteljica smatra da su delegacija i ESVD povrijedili načelo razumnog roka jer još nisu regulirali njezinu situaciju u pogledu egipatskog sustava socijalne sigurnosti, iako je od delegacije početkom 2005. zatražila da joj što prije dostavi obrazac „estemara 6“, iako je nekoliko puta ponovila taj zahtjev putem telefona, pošte i elektroničke pošte, obratila se 2010. GU-u Relex te je Europski ombudsman donio odluku u kojoj je potvrdio nezakonito postupanje ESVD-a i štetu koja je proizašla iz njega.
- 103 ESVD tvrdi da se tužiteljica prvi put obratila delegaciji tek u veljači 2005. i da je prepiska između delegacije i tužiteljice postala učestalija tek od 2007. Tvrdi da tužiteljčina situacija još nije regulirana jer tužiteljica od 2010. odbija dostaviti „potvrdu o kretanju“. Stoga je tužiteljica barem djelomično odgovorna za dugotrajnost situacije iz koje proizlazi ova tužba. Kako proizlazi iz odluke Europskog ombudsmana od 8. ožujka 2013., šteta koju je tužiteljica pretrpjela nakon svibnja 2010. može se pripisati samo tužiteljici, koja je odbila surađivati s delegacijom.
- 104 Treće, tužiteljica tvrdi da je delegacija počinila povredu primjenjivog egipatskog prava jer je propustila dostaviti obrazac „estemara 6“ u roku od sedam dana od prestanka njezina ugovora o radu. Tvrdi da samo delegacija može ispraviti tu povredu. Delegacija od 2005. odbija regulirati tužiteljčinu situaciju isključivo iz financijskih razloga; ta se situacija ne može retroaktivno regulirati, nego isključivo počevši od datuma dostave tog obrasca, što podrazumijeva plaćanje doprinosa socijalne sigurnosti do datuma dostave obrasca.
- 105 ESVD priznaje da nije dostavio obrazac „estemara 6“ u određenom roku, ali ponavlja da nije mogao postići suradnju s tužiteljicom u svrhu rješavanja problema te da je tužiteljica odbila zatražiti „movement certificate“. Smatra da ne bi bilo ispravno zatvoriti tužiteljčin spis socijalne sigurnosti kao da je do danas radila za delegaciju. Dodaje kako je delegacija naposljetku zatražila usluge odvjetnika, koji je taj obrazac poslao na posljednju tužiteljčinu egipatsku adresu te je egipatskom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost poslao dopis, na koji još nije zaprimljen odgovor.
- 106 Prvo, valja ispitati navodnu povredu primjenjivog egipatskog prava.
- 107 U tu svrhu valja istaknuti da je neosporno da je delegacija na temelju tog prava u roku od sedam dana od raskida ugovora o radu koji ju je vezao s tužiteljicom trebala izdati obrazac „estemara 6“ na ime tužiteljice i dostaviti ga egipatskom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost, ali je to propustila učiniti. Kako je ESVD istaknuo tijekom rasprave, činilo se da u vrijeme održavanja rasprave tužiteljčina situacija u tom pogledu još nije bila regulirana (vidjeti točku 41. ove presude).
- 108 Međutim, valja utvrditi da takva povreda nacionalnog zakonodavstva treće zemlje sama po sebi ne predstavlja povredu prava Unije koja bi podrazumijevala izvanugovornu odgovornost Unije, što je, uostalom, tijekom rasprave priznala i sama tužiteljica. Slijedom toga, presuđeno je da takvi propusti institucija Unije mogu biti dovoljni za stvaranje odgovornosti Unije samo ako su te institucije prekršile zakonsku obvezu djelovanja koja proizlazi iz odredbe prava Unije (presude KYDEP/Vijeće i Komisija, t. 50. *supra*, EU:C:1994:329, t. 58. te od 13. studenoga 2008., SPM/Vijeće i Komisija, T-128/05, EU:T:2008:494, t. 128.).

- 109 Nasuprot tomu, ako povreda nacionalnog zakonodavstva treće zemlje istodobno predstavlja povredu prava Unije, posebice općeg načela prava Unije, to može dovesti do izvanugovorne odgovornosti Unije. Stoga u ovom slučaju povredu primjenjivog egipatskog prava, koju priznaje i ESVD, ne treba ocjenjivati samostalno, nego u kontekstu tužbenih razloga koji se temelje na povredi načela, s jedne strane, dobre uprave te, s druge strane, razumnog roka.
- 110 Drugo, valja zajedno razmotriti tužbene razloge koji se temelje na povredi načela, s jedne strane, dobre uprave te, s druge strane, razumnog roka.
- 111 U tom smislu valja podsjetiti da je člankom 41. stavkom 1. Povelje o temeljnim pravima pod nazivom „Pravo na dobru upravu“ predviđeno da svatko ima pravo da institucije i tijela Unije obrađuju njegove predmete nepristrano, pravično i u razumnom roku. U članku 41. stavku 3. Povelje podsjeća se na načelo utvrđeno u članku 340. drugom stavku UFEU-a, prema kojemu svaka osoba ima pravo da joj Unija naknadi svaku štetu koju njezine institucije ili službenici prouzroče pri obavljanju svojih dužnosti, u skladu s općim načelima koja su zajednička pravima država članica.
- 112 Objašnjenjima koja se odnose na Povelju o temeljnim pravima utvrđeno je da se članak 41. Povelje temelji na postojanju Unije kao zajednice prava, čije su značajke razvijene na temelju sudske prakse, u kojoj je, među ostalim, načelo dobre uprave zaštićeno kao opće pravno načelo.
- 113 Kada predstavlja izraz određenog prava, kao što je pravo osobe da se njezin predmet riješi na nepristran i pravičan način te u razumnom roku, u smislu članka 41. Povelje o temeljnim pravima, načelo dobre uprave mora se smatrati pravilom prava Unije čija je svrha davanje prava pojedincima (što se tiče obveze pažnje povezane s načelom dobre prakse koja nadležnu instituciju obvezuje da pažljivo i nepristrano ispita sve bitne elemente predmetnog slučaja (vidjeti presudu od 16. prosinca 2008., Masdar (UK)/Komisija, C-47/07 P, Zb., EU:C:2008:726, t. 91. i navedenu sudsku praksu; također vidjeti u tom smislu presude od 4. listopada 2006., Tillack/Komisija, T-193/04, Zb., EU:T:2006:292, t. 127. i SPM/Vijeće i Komisija, t. 108. *supra*, EU:T:2008:494, t. 127.).
- 114 Nadalje, valja smatrati da institucije, tijela, uredi i agencije Unije ne raspolažu marginom prosudbe u pogledu poštovanja, u određenom slučaju, načela dobre uprave, kako je navedeno u ovom predmetu. Prema tome, utvrđenje činjenice da su delegacija i ESVD povrijedili to načelo dovoljno je kako bi se utvrdilo postojanje dovoljno ozbiljne povrede u smislu sudske prakse navedene u točki 51. ove presude.
- 115 Valja utvrditi kako je ESVD tijekom rasprave priznao da je u ovom slučaju počinio povredu načela dobre uprave u smislu članka 41. Povelje o temeljnim pravima te, osobito, načela razumnog roka.
- 116 Dijelovi spisa i slijed događaja, kako je opisan u točkama 1. do 41. ove presude, u svakom slučaju pokazuju postojanje takve povrede. U bitnome, pokazavši potpuni manjak obzira prema tužiteljici, koja je bila njezina zaposlenica više od deset godina, osim činjenice da je u listopadu 2001. propustila pripremiti obrazac „estemara 6“ za tužiteljicu i dostaviti ga egipatskom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost, delegacija, koju je naslijedio ESVD, prvi je put poduzela konkretnu mjeru kako bi odgovorila na zahtjev od 3. veljače 2005. (vidjeti točku 5. ove presude), koji je nakon toga ponovljen više puta (vidjeti točke 8., 11., 13., 15., 17., 19. i 20. ove presude), tek 18. ožujka 2010. Tada je pokušala ishoditi „movement certificate“ na ime tužiteljice (vidjeti točku 22. ove presude). Delegacija do navedenog datuma nije poduzela nikakve korake niti je odgovarala na zahtjeve tužiteljice ili je pak okolišala u svojim odgovorima, ističući da treba još malo vremena kako bi pronašla rješenje problema. U okviru odgovora na to pitanje postavljeno tijekom rasprave ESVD nije mogao dati nikakvo objašnjenje za činjenicu da delegacija nije reagirala na posve opravdane zahtjeve tužiteljice.
- 117 ESVD ne može opravdati činjenicu da tužiteljčina situacija nije naknadno regulirana činjenicom da je tužiteljica odbila surađivati i dostaviti „movement certificate“, što je delegacija od nje zatražila u nekoliko navrata od sredine 2010.

- 118 Naime, kako je tužiteljica naglasila u svojim pismenima te tijekom rasprave, nije dokazano da je dostavljanje „movement certificate“, kojim bi se potvrdilo da je u listopadu 2001. napustila državno područje Egipta, bilo nužno za reguliranje njezine situacije u području socijalne sigurnosti. Prema tome, i s obzirom na osobne razloge na koje se tužiteljica poziva te na činjenicu da je ESVD odbio ozbiljno razmotriti mogućnost da joj isplati odštetu, razumljivo je zašto je tužiteljica pokazala nevoljkost za dostavljanje te potvrde. U tom smislu valja istaknuti da „movement certificate“ nije bezazlen dokument, čak i ako se ne utvrdi da se upotrebljava isključivo ili ponajprije u okviru kaznenih postupaka.
- 119 Kako se jasno ispostavilo tijekom rasprave, ako su delegacija i ESVD željeli dobiti taj „movement certificate“, to je ponajprije bilo u njihovu interesu kako bi u listopadu 2001. mogli retroaktivno zatvoriti tužiteljičin spis socijalne sigurnosti. Neosporno je da je delegacija u svakom trenutku mogla izdati obrazac „estemara 6“ s datumom kad je zaista podnesen egipatskom tijelu nadležnom za socijalnu sigurnost, no u tom bi slučaju imala obvezu platiti zaostatke doprinosa za socijalnu sigurnost do tog datuma. U tom smislu valja podsjetiti da je to tijelo odbilo prihvatiti obrazac „estemara 6“, koji je delegacija napokon pristala dostaviti tužiteljici u listopadu 2011., zbog toga što je obrazac bio antidatiran, odnosno bio je naveden datum iz listopada 2001. (vidjeti točku 34. ove presude).
- 120 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da su, propustivši dostaviti obrazac „estemara 6“ na tužiteljičino ime u roku utvrđenom primjenjivim egipatskim pravom te naknadno regulirati njezinu situaciju, delegacija i ESVD krivi za nezakonito postupanje koje podrazumijeva izvanugovornu odgovornost Unije.
- Pokušaj delegacije da ishodi „movement certificate“
- 121 Tužiteljica tvrdi da je delegacija povrijedila pravo na poštovanje njezina privatnog života kada je 2010. stupila u kontakt s egipatskim tijelima nadležnima za imigraciju i izdavanje putovnica kako bi ishodila „movement certificate“ a da prethodno o tome nije obavijestila tužiteljicu te, *a fortiori*, bez njezine suglasnosti.
- 122 ESVD osporava tvrdnju da je počinio povredu prava tužiteljice na poštovanje privatnog života. Među ostalim, tvrdi da je delegacija pokušala sama ishoditi „movement certificate“ u dobroj vjeri i u svrhu reguliranja tužiteljičine situacije na temelju podataka dobivenih od egipatskog tijela nadležnog za socijalnu sigurnost.
- 123 U tom je smislu dovoljno navesti da tužiteljica ni na koji način ne navodi kako su pokušaji delegacije da ishodi „movement certificate“ koji se odnosi na tužiteljicu te kojim se samo dokazuje činjenica da je u listopadu 2001. napustila državno područje Egipta mogli ugroziti njezin privatni život. Kako navodi ESVD, a što tužiteljica ne osporava, tužiteljica je u trenutku davanja ostavke delegaciji dostavila podatke na temelju kojih je delegacija željela ishoditi službenu potvrdu isključivo u administrativne svrhe, dakle ti podaci nisu bili privatne naravi.
- 124 Prema tome, ne može se smatrati da nastojanja delegacije da ishodi „movement certificate“ tužiteljice predstavljaju nezakonito postupanje koje podrazumijeva izvanugovornu odgovornost Unije.

Navodna šteta i uzročna veza

- 125 Iz točaka 106. do 120. ove presude proizlazi da je propust delegacije, a nakon nje i ESVD-a da dostave obrazac „estemara 6“ koji se odnosi na tužiteljicu u roku utvrđenom primjenjivim egipatskim pravom te naknadno reguliraju njezinu situaciju u tom smislu protivan načelima dobre uprave i razumnog roka te nezakonit što može dovesti do izvanugovorne odgovornosti Unije. Osim toga, iz točaka 89. do

97. ove presude proizlazi da je predmetna tužba dopuštena jer se njome želi ostvariti naknada navodno počinjene druge, treće i četvrte imovinske štete te navodne neimovinske štete jer su te različite štete nastale nakon 30. listopada 2008.

126 Stoga valja ispitati jesu li štete stvarne i izvjesne te, ako je to slučaj, postoji li uzročna veza između navodne nezakonitosti i tih šteta.

– Druga navodna imovinska šteta

127 Kao prvo, tužiteljica zahtijeva naknadu troškova stanovanja nastalih u Belgiji od 2004. i procijenjenih na ukupni iznos od 133 493,88 eura. Tvrdi da se, da je delegacija dostavila obrazac „estemara 6“, krajem 2003. mogla vratiti u Egipat kako bi ondje živjela i radila te da bi do isporuke stana koji je kupila u Kairu tijekom 2004. besplatno stanovala kod svoje obitelji. Budući da je zbog nezakonitog postupanja ESVD-a morala ostati živjeti u Belgiji, zahtijeva naknadu troškova najamnine dvaju stanova u kojima je stanovala između 1. siječnja 2004. i 31. siječnja 2008., u iznosu od 40 950 eura, navodeći pritom da je u srpnju 2007. kupila stan u koji se mogla useliti 1. veljače 2008. Također zahtijeva isplatu iznosa od 4438 eura za nabavu namještaja za drugi stan, koji je unajmljivala u Bruxellesu (Belgija). Naposljetku, smatra da ti iznosi trebaju biti uvećani za kamate počevši od 1. srpnja 2007. povezane s ugovorom o kreditu za kupnju stana u Belgiji, odnosno za iznos od 88 105,88 eura.

128 Tužiteljica podredno zahtijeva naknadu kamata počevši od 30. listopada 2008., povezanih s kreditom iz točke 127. ove presude u iznosu od 78 623,81 eura.

129 ESVD osporava postojanje izravne uzročne veze između predmetnog nezakonitog postupanja i te štete te u bitnome ističe da je tužiteljica dobrovoljno odlučila preseliti se u Belgiju i da su troškovi čiju naknadu zahtijeva prirodna posljedica njezina životnog izbora. Osim toga, moguću uzročnu vezu poništilo je postupanje same tužiteljice, koja je odbila zatražiti „movement certificate“.

130 Kao prvo, valja utvrditi da, s obzirom na činjenicu da je za zahtjev za naknadu druge navodne imovinske štete stupio na snagu rok zastare što se tiče razdoblja prije 30. listopada 2008., Opći sud može uzeti u obzir samo podredne zahtjeve tužiteljice u pogledu njezinih troškova stanovanja.

131 Nadalje, valja zaključiti da ne postoji dovoljno izravna uzročna veza između predmetnog nezakonitog postupanja i štete koja se odnosi na kamate koje je tužiteljica morala platiti u okviru zajma za kupnju stana u Bruxellesu.

132 U tom smislu valja podsjetiti da iz sudske prakse proizlazi da, u slučajevima u kojima se postupanje koje je navodno dovelo do nastanka štete na koju se poziva odnosi na propust djelovanja, potrebno je nužno sa sigurnošću utvrditi da je ta šteta zaista uzrokovana tim nepostupanjem te da nije mogla biti uzrokovana nekim drugim postupanjem institucije tuženika (vidjeti rješenje od 17. prosinca 2008., Portela/Komisija, T-137/07, EU:T:2008:589, t. 80. i navedenu sudsku praksu).

133 Kako je prethodno navedeno, tužiteljica se zbog predmetnog nezakonitog postupanja početkom 2005. nije mogla vratiti u Egipat kako bi ondje živjela i radila. Međutim, valja utvrditi da se njezina odluka da u srpnju 2007. kupi stan u Bruxellesu te da u tu svrhu ugovori hipotekarni zajam nesumnjivo temelji na njezinu osobnom izboru, a ne na tom postupanju. Nadalje, u tom smislu postoji samo neizravna uzročna veza između tog postupanja i odlukâ o kupnji stana i ugovaranju zajma. U tom pogledu, među ostalim, može se istaknuti da tužiteljica u tužbi navodi da je „u srpnju 2007. naposljetku odlučila ugovoriti zajam u Belgiji radi kupnje stana kako bi osigurala nepokretni kapital u svrhu nadopunjavanja buduće niske mirovine“.

134 Iz navedenoga proizlazi da valja odbiti zahtjev za naknadu druge navodne imovinske štete.

– Treća navodna imovinska šteta

- 135 Tužiteljica tvrdi da je zbog predmetnog nezakonitog postupanja izgubila priliku ponovno raditi u Egiptu od 1. siječnja 2004. te mogućnost da ondje ostvari ugledniju, dinamičniju karijeru koja je zanimljivija u financijskom smislu i koja bi joj omogućila bolju budućnost od karijere koju ima u Belgiji. Kao prvo, tu štetu procjenjuje na 50% neto plaće koju prima u Belgiji od 1. siječnja 2004. do datuma podnošenja tužbe, odnosno na iznos od 131 150 eura. Podredno, uzimajući u obzir neto plaću primljenu od 30. listopada 2008., traži isplatu iznosa od 68 800 eura.
- 136 ESVD ističe da je tužiteljica odbila zatražiti „movement certificate“ i dostaviti ga ESVD-u te da time ne samo da nije postupala s „odgovarajućom pažnjom“ kako bi ograničila opseg navodne treće štete nego je i poništila uzročnu vezu između predmetnog nezakonitog postupanja i štete. Nadalje, izražava sumnju u činjenicu da je posao koji tužiteljica obavlja u Belgiji manje prestižan i zanimljiv od posla koji je mogla imati u Egiptu te tvrdi da nije dokazala svoje navode koji se odnose na plaću koju je mogla primati u Egiptu. Naposljetku, tvrdi da iznos čiju naknadu zahtijeva u tom pogledu nije utemeljen.
- 137 Valja odbiti zahtjev tužiteljice za naknadu štete zbog gubitka prilike da u Egiptu ostvari zanimljiviju i isplativiju profesionalnu karijeru jer izvjesnost te navodne štete nije dovoljno utvrđena.
- 138 Točno je da je iz spisa u dovoljnoj mjeri vidljivo i neosporno da je tužiteljica zbog nezakonitog propusta delegacije da dostavi obrazac „estemara 6“ na njezino ime te da naknadno regulira njezinu situaciju izgubila prilike za zapošljavanje u Egiptu u veljači 2005., u travnju 2005., u rujnu 2005., u siječnju 2006. i u ožujku 2007. te da je zbog toga morala nastaviti živjeti i raditi u Belgiji.
- 139 Međutim, tužiteljčina tvrdnja da bi karijera koju je mogla ostvariti u Egiptu bila zanimljivija u intelektualnom i financijskom pogledu od karijere koju je imala u Belgiji temelji se na nagađanjima.
- 140 Prvo, iako tužiteljica u svojim pismenima tvrdi da je u Belgiji pronašla samo „mjesto tajnice u malo [neprofitnoj organizaciji] koja se bavi prodajom cinka“, iz njezina ugovora o radu koji čini dio Priloga A.18 tužbi i dopisa iz Priloga C.3 replici proizlazi da je u rujnu 2001. zaposlena na radnom mjestu „Assistant to Market Development Coordinator and Environment and Public Affairs Manager“ (pomoćnica koordinatora razvoja tržišta i direktora Odjela za zaštitu okoliša i odnose s javnošću). Osim toga, u njezinim dozvolama za rad navedeno je da je „zadužena za projekte“, a u memorandumu od 13. veljače 2013. koji čini dio Priloga A.18 tužbi navedeno je da je „Executive and Personal Assistant“ (izvršna i osobna pomoćnica).
- 141 Drugo, tužiteljica u tužbi uspoređuje svoju profesionalnu situaciju u Belgiji sa zadaćama koje je obavljala u delegaciji, koja je „struktura sa šezdesetak zaposlenika, s diplomatskom važnošću, koja predstavlja važno tijelo“. S obzirom na to da je tužiteljica u listopadu 2001. odlučila dati ostavku na te funkcije i otići raditi u Belgiju, ta je usporedba potpuno irelevantna.
- 142 Treće, valja utvrditi da tužiteljica nije iznijela nijedan dokaz kojim bi potkrijepila svoje navode o iznosu naknade koju bi primala u Egiptu. Što se tiče metode brojanog iskazivanja navodne štete, odnosno primjene koeficijenta od 50% na neto plaću koju prima u Belgiji, ona je u cijelosti proizvoljna.
- 143 Četvrto, tužiteljčina tvrdnja prema kojoj ne posjeduje „profil koji je posebice tražen među poslodavcima“ u Belgiji nije uvjerljiva. Točno je da tužiteljica posjeduje samo osnovno znanje nizozemskog jezika, no govori francuski, engleski i arapski te dobro poznaje španjolski i talijanski jezik. Osim toga, njezino iskustvo stečeno tijekom 10 godina rada za delegaciju, posebice s obzirom na opis koji navodi u tužbi, predstavlja očitu prednost na profesionalnom planu.
- 144 Iz prethodno navedenog proizlazi da valja odbiti zahtjev za naknadu treće navodne imovinske štete.

– Četvrta navodna imovinska šteta

- 145 Četvrta imovinska šteta na koju se tužiteljica poziva sastoji se od smanjenog iznosa starosne mirovine koju može ostvariti u Belgiji. Tvrdi da zbog nezakonitog postupanja delegacije i ESVD-a ne može ostvariti najmanji broj godina radnog staža potreban za ostvarivanje prava na egipatsku starosnu mirovinu i da su razdoblja uplate doprinosa koje može ostvariti u Belgiji prekratka da bi imala pravo na punu starosnu mirovinu. Prema tome, tužiteljica u okviru glavnog i podrednog zahtjeva traži isplatu iznosa od 181 440 eura, što odgovara „razlici između starosne mirovine koju će primati u razdoblju između 65. i 83. godine i iznosa koji bi primala u slučaju potpune karijere s jednakom naknadom“.
- 146 ESVD u bitnome odgovara da navodna četvrta šteta nije ni trenutačna ni izvjesna ni utvrđena.
- 147 Valja utvrditi da navodna četvrta imovinska šteta nipošto nije izvjesna. Tužiteljica svoje zahtjeve temelji na potpuno hipotetskoj pretpostavci, prema kojoj bi, da je mogla ponovno raditi u Egiptu, tijekom dovoljnog broja godina, odnosno najmanje 20 godina, ostvarivala doprinose koji bi joj omogućili da ondje prima starosnu mirovinu, nakon čega je procijenila iznos te štete na temelju također hipotetske pretpostavke o potpunoj karijeri, a prema tome i punoj starosnoj mirovini, u Belgiji.
- 148 Prema tome, ne može se prihvatiti zahtjev za naknadu navodne četvrte imovinske štete.

– Navodne neimovinske štete

- 149 Kao prvo, tužiteljica tvrdi da joj je nezakonito postupanje delegacije i ESVD-a uzrokovalo stres i tjeskobu, probavne i kožne smetnje kao i duboku depresiju, pri čemu se poziva na liječničke potvrde priložene tužbi. Kao drugo, ističe da je bila razdvojena od obitelji i prijatelja. Neimovinsku štetu procjenjuje *ex aequo et bono* na 50 000 eura.
- 150 ESVD smatra da ne postoji uzročna veza između nezakonitog postupanja i dvostruke neimovinske štete te da je sama tužiteljica svojim postupanjem poništila moguću uzročnu vezu.
- 151 Valja utvrditi da je iz različitih liječničkih potvrda i izjava priloženih tužbi vidljivo da je tužiteljica tijekom razdoblja koje odgovara razdoblju ovog spora imala zdravstvene probleme, kako na fizičkom tako i na psihičkom planu, te da je patila zbog udaljenosti od svoje domovine, obitelji i prijatelja.
- 152 Osim toga, iz spisa je u dovoljnoj mjeri vidljivo da ti problemi i patnja proizlaze iz nezakonitog postupanja delegacije i ESVD-a, koji prema tužiteljici nisu pokazali nikakvo poštovanje. To je postupanje tužiteljicu stavilo u izrazito tešku situaciju te joj je uzrokovalo stres i tjeskobu, što je sasvim razumljivo.
- 153 Zbog razloga iznesenih u točki 90. ove presude ne može se ozbiljno tvrditi, kao što čini ESVD, da tužiteljčina odluka da ostane živjeti u Belgiji počevši od 2005. proizlazi iz njezina osobnog i slobodnog izbora. Osim toga, zbog razloga istaknutih u točkama 118. i 119. ove presude tužiteljici se ne može predbaciti činjenica da je odbila dostaviti „movement certificate“ delegaciji i ESVD-u.
- 154 S obzirom na okolnosti predmeta, iznos dvostruke neimovinske štete koju je tužiteljica pretrpjela zbog nezakonitog postupanja delegacije i ESVD-a mora biti procijenjen *ex aequo et bono*, na datum ove presude, na 25 000 eura.
- 155 Dakle, s obzirom na prethodna razmatranja, valja djelomično prihvatiti ovu tužbu u dijelu u kojemu se odnosi na naknadu dvostruke neimovinske štete koju je pretrpjela tužiteljica, i to u prethodno utvrđenom iznosu od 25 000 eura. U preostalom dijelu tužba se odbija.

Zahtjev za mjere upravljanja postupkom

- 156 Kako je utvrđeno u točki 47. ove presude, tužiteljica od Općeg suda zahtijeva da na temelju mjera upravljanja postupkom naloži ESVD-u da dostavi dokumente kojima dokazuje korake koje su poduzeli delegacija i ESVD u svrhu rješavanja predmetnog spora.
- 157 Iako ESVD naglašava da samo Opći sud ocjenjuje moguću potrebu za dopunom podataka kojima raspolaže u predmetima o kojima odlučuje, odgovoru na repliku priložio je preslike različitih poruka elektroničke pošte koje je razmijenio s egipatskim odvjetnikom, a koje se odnose na navedene korake.
- 158 U tim okolnostima i uzimajući u obzir ostale dokumente dostavljene u okviru ovog predmeta, koji Općem sudu omogućuju da bude dovoljno upućen, nije potrebno da Opći sud naloži mjere upravljanja postupkom koje zahtijeva tužiteljica.

Troškovi

- 159 Na temelju članka 134. stavka 3. Poslovnika Općeg suda, ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima, svaka stranka snosi vlastite troškove. Međutim, ako je to opravdano s obzirom na okolnosti slučaja, Opći sud može odlučiti da jedna stranka osim svojih troškova snosi i dio troškova druge stranke.
- 160 Budući da je tužba djelomično prihvaćena, provodi se pravična ocjena predmetnih okolnosti i odlučeno je da će tužiteljica snositi dvije desetine vlastitih troškova i dvije desetine troškova ESVD-a, dok će ESVD snositi osam desetina vlastitih troškova i osam desetina troškova tužiteljice.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (šesto vijeće),

proglašava i presuđuje:

- 1. Europskoj službi za vanjsko djelovanje (ESVD) nalaže se plaćanje naknade štete Randi Chart u iznosu od 25 000 eura.**
- 2. Tužba se u preostalom dijelu odbija.**
- 3. Randa Chart snosit će dvije desetine vlastitih troškova i dvije desetine troškova ESVD-a.**
- 4. ESVD će snositi osam desetina vlastitih troškova i osam desetina troškova Rande Chart.**

Frimodt Nielsen

Dehousse

Collins

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg u 16. prosinca 2015.

Potpisi

Sadržaj

Okolnosti spora	1
Postupak i zahtjevi stranaka	5
Pravo	6
Uvodna očitovanja	6
Dopuštenost	8
Meritum	12
Navodno nezakonito postupanje	12
– Propust u smislu dostavljanja obrasca „estemara 6“ na ime tužiteljice i naknadne regulacije njezine situacije	12
– Pokušaj delegacije da ishodi „movement certificate“	15
Navodna šteta i uzročna veza	15
– Druga navodna imovinska šteta	16
– Treća navodna imovinska šteta	17
– Četvrta navodna imovinska šteta	18
– Navodne neimovinske štete	18
Zahtjev za mjere upravljanja postupkom	19
Troškovi	19